

Ελλάδα

Ενότητα της

→ ΕΠΙΣΗΜ ΣΕ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ:

- 167 Χρονιά ιστορικών διλημάτων και επούλωσης των πληγών
- 169 Οδικός χάρτης για ανάκαμψη και βιώσιμη ανάπτυξη
- 170 Αυτίν τη φορά οι τράπεζες ήταν έτοιμες
- 172 Όταν η αγορά ανεβάσει ξανά τα ρολά της
- 173 Ενεργειακή μετάβαση: Η επόμενη μέρα
- 174 Ασφαλιστική αγορά: Η ανάγκη της σύμπραξης
- 176 Επενδύσεις και εξωστρέφεια: Η απάντηση στην κρίση
- 177 Για έναν διαρκή επανακαθορισμό της εξωτερικής πολιτικής

- 180 Το μαγνητικό πεδίο των θεωριών συνωμοσίας
- 183 Πολιτιστική κληρονομιά και σύγχρονα εργαλεία ανάπτυξης
- 185 Zero waste στην εστίαση: Όχι μόδα αλλά ανάγκη
- 187 Covid 19: Μετάβαση στην ψηφιακή εποχή και ευκαιρίες
- 187 Το τοπίο πληρωμών στην Ελλάδα
- 189 Η επόμενη «κανονικότητα» των πελατών
- 191 Μετά την Ευρώπη τι;
- 191 Η ευκαιρία του Ταμείου Ανάκαμψης
- 193 Τέχνη χωρίς θεατές - Θεατές χωρίς τέχνη

Συμπεράσματα από την πανδημία Διδάγματα για το μέλλον

Κυριάκος Μητσοτάκης Πρωθυπουργός της Ελλάδας

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΟΚΤΩ μήνες, στη διάρκεια του πρώτου κύματος της covid-19, ο ιστορικός της οικονομίας Harold James, ο πρώτος που διείδε την κρίση της παγκοσμιοποίησης, κλήθηκε να απαντήσει και στο λεγόμενο «τρίλημμα της πανδημίας». Να προτείνει, δηλαδή, τη σωστή επιλογή ανάμεσα σε μια υγιή κοινωνία, σε μια υγιή δημοκρατία ή σε μια υγιή οικονομία. Η αντίδρασή του; Απέριψε αυτοστιγμαί και εκ θεμελίων το ίδιο το ερώτημα. Και τη θέση αυτή συμμερίζομαι και εγώ σήμερα: Δεν υπάρχει ακμαία οικονομία χωρίς εύρωστη κοινωνία και χωρίς ακλόνητη δημοκρατία.

Μέσα στο 2020 είναι αλήθεια ότι κυβερνήσεις και πολίτες αναθεώρησαν διαδοχικά πολλές προτεραιότητες και αμφισβήτησαν πολλές βεβαιότητες. Φάνηκε, άλλωστε, ότι

υγειονομικές απειλές, όπως η ισπανική γρίπη, μπορούν να επιτίθενται στον κόσμο με διαφορά πολλών δεκαετιών. Όμως παραδοκούν πάντα. Έτσι, η εισβολή της covid-19 επέφερε ένα, θα έλεγα, «σοκ επιστροφής» των κοινωνιών σε βασικά προτάγματα. Με κυρίαρχα, ανάμεσά τους, τον άνθρωπο ως επίκεντρο της πολιτικής δράσης. Και το κράτος ως βασικό βηματοδότη της.

Είναι πλέον αναντίρρητο ότι μπροστά στη χειρότερη επιδημία, εδώ κι έναν αιώνα, η απόλυτη προτεραιότητα ανήκει στην προστασία της ανθρώπινης ζωής. Με όσους πόρους, υλικούς και ανθρώπινους, δημόσιους και ιδιωτικούς, χρειαστεί. Όχι μόνο γιατί η δημόσια υγεία αποτελεί πρώτιστο αγαθό και, συνεπώς, θεμελιώδες καθήκον της φιλελεύθερης δημοκρατικής πολιτείας. Αλλά και γιατί όπου και όποτε η ζυγαριά έκλινε μονομερώς και κοντόθωρα υπέρ της οικονομίας, τελικά η επιδημία και ζωές θέρισε και ύφεση έσοπερε.

**Δεν υπάρχει
ακμαία
οικονομία
χωρίς
εύρωστη
κοινωνία
και χωρίς
ακλόνητη
δημοκρατία**

▶ Η Ελλάδα απάντησε εγκαίρως και δυναμικά στο πρώτο κύμα του κορωνοϊού. Όχι μόνο με μέτρα περιορισμού για τον έλεγχο της διασποράς του στην κοινότητα. Αλλά και με ένα διπλό πρόγραμμα ενίσχυσης όλων των δομών υγείας και στήριξης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων. Στη συνέχεια, η οικονομία και ο τουρισμός μας τέθηκαν σταδιακά σε λειτουργία με την πανδημία, πάντως, να ελέγχεται.

Στο τέλος του φθινοπώρου, όμως, ξέσπασε με ένταση το δεύτερο κύμα –ειδικά στην Ευρώπη. Έτσι, αν και συγκριτικά η υγειονομική μας άμυνα εξακολουθεί να έχει αποτελέσματα, η χώρα αναγκάστηκε να καταφύγει σε περιορισμούς, έστω και πιο στοχευμένους. Συνεχίζει, ωστόσο, να θωρακίζει το Εθνικό Σύστημα Υγείας και να καλύπτει τις οικονομικές απώλειες όσων πλήττονται.

Ο στόχος μας ήταν ένας και σαφής: Η στιγμή του εμβολίου και η αφετηρία μιας πιο αισιόδοξης εποχής να βρει την κοινωνία όρθια. Και την εθνική οικονομία ανθεκτική. Την Ελλάδα τραυματισμένη, αλλά έτοιμη να τεθεί ξανά σε τροχιά ανάπτυξης.

Η απάντηση στην πανδημία είναι, προφανώς, μεσοπρόθεσμ. Αλλά η δυναμική της, μακρόπνοη. Γιατί καθώς ο ίδιος ο κορωνοϊός θα περνά στο παρελθόν, τα διδάγματά του θα μένουν στο παρόν για να χαράξουν το μέλλον. Για να μετατραπούν δηλαδή σε πολιτικές, οι οποίες θα ενσωματώνουν την εμπειρία αυτής της δοκιμασίας. Και, ειδικά στην πατρίδα μου, για να γίνουν μέρος μιας συνολικής ανακατεύθυνσης της κρατικής λειτουργίας και του οικονομικού και παραγωγικού της μοντέλου.

Ένα πρώτο συμπέρασμα έχει το όνομα «αυτάρκεια». Μια στόχευση λησμονημένη όλες τις τελευταίες δεκαετίες. Η οποία

όμως επανήλθε δραματικά στο προσκήνιο, καθώς σε πολλές χώρες διαπιστώθηκε ότι οι τοπικές βιομηχανίες δεν κατασκεύαζαν ακόμη και το πιο απλό μέσο άμυνας στον ιό, τις μάσκες.

Ασφαλώς, η παραγωγή μεταστράφηκε ταχύτατα και έτσι πουθενά δεν σημειώθηκαν ελλείψεις. Αναδείχτηκε, ωστόσο, η ανάγκη στροφής της ευρωπαϊκής βιομηχανίας προς προϊόντα στρατηγικής σημασίας. Είναι αυτά, για τα οποία η ζήτηση δεν είναι πάντοτε μεγάλη. Αλλά η επάρκειά τους πρέπει να είναι σταθερή και μόνιμη.

Για την Ελλάδα, η συγκεκριμένη στόχευση έχει πολλαπλή σημασία, καθώς το εθνικό εισόδημα και ένα μεγάλο μέρος της απασχόλησης βασίζεται στον τουρισμό. Αυτός, καλείται, βεβαίως, στο εξής, να αυξήσει τις υγειονομικές παραμέτρους του. Κυρίως, όμως, ως οικονομικό μέγεθος, να πλαισιωθεί και από μια ισχυρή μεταποίηση, της οποίας άλλωστε είναι και προνομαχικός καταναλωτής. Ακριβώς για αυτό, η ελληνική κυβέρνηση έχει θέσει έναν σαφή στόχο: την άνοδο του ποσοστού συμμετοχής της βιομηχανικής παραγωγής στο ΑΕΠ από 9,5% σήμερα, σε 12% μέχρι το 2025.

Η πανδημία μάς διδάσκει, επίσης, την αυξανόμενη σημασία της τεχνολογίας. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, σε αυτή στηρίχτηκε ένα καινοτόμο σύστημα ιχνηλάτησης των κρουσμάτων, παρακολούθησης της πανδημίας και ενημέρωσης των πολιτών. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, ότι η ψηφιακή μετάβαση μαζί με τις υποδομές και τις «πράσινες» επενδύσεις, καθίστανται εθνικές προτεραιότητες και στο Εθνικό Σχέδιο που έχει ήδη καταρτίσει η χώρα για την αξιοποίηση των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης.

Πάνω από όλα, ωστόσο, η δοκιμασία της covid-19 επανέφερε στο προσκήνιο τον ρόλο της συλλογικής ασφάλειας. Μια πολιτική που άλλοτε ταυτιζόταν με την απόκρουση εξωτερικών επιβουλών και την εμπέδωση της εσωτερικής ομαλότητας. Αλλά τώρα αποκτά και την πτυχή της προστασίας του πολίτη από αβεβαιότητες. Αναδεικνύει, όμως, έτσι, και τρία ακόμη πεδία προς ανανομηματοδότηση: Την καθοριστική δράση του κράτους, τη συμβολή του ιδιωτικού φορέα σε περιπτώσεις εθνικών κρίσεων και την ανάγκη της διεθνούς συνεργασίας απέναντι σε υπερεθνικές προκλήσεις.

Στους τομείς αυτούς, η εμπειρία της χώρας μας και της Ευρώπης μπορεί να πέρασε από τον αρχικό αιφνιδιασμό σε κάποιους κυματισμούς. Τελικά όμως κατέκτησε ένα θετικό πρόσημο: Στην Ελλάδα διπλασιάστηκε σε χρόνο ρεκόρ η ισχύς του Εθνικού Συστήματος Υγείας, εντάσσοντας στον σχεδιασμό του πολλές δωρεές ιδρυμάτων και ιδιωτών, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση αναβάθμισε τους διακρατικούς της μηχανισμούς. Και, κυρίως, εκπόνησε ένα γιγάντιο οικονομικό πρόγραμμα που θωρακίζει τις χώρες μέλη προστατευόμενες την υγεία και την απασχόληση των πολιτών της. Αλλά και εξοπλίζοντας τις οικονομίες τους για την επόμενη μέρα της πανδημίας.

Είναι αλήθεια ότι το βάρος της μάχης με τον κορωνοϊό ανέλαβαν κυρίως οι εθνικές πολιτικές. Όμως, η οριστική ήπια της υγειονομικής απειλής και η απορρόφηση των οικονομικών κραδασμών της αποτελεί υπερεθνικό στοιχείο. Για αυτό και τα κράτη της Ευρώπης συμφώνησαν τη διαδικασία και ήδη πραγματοποιείται η ενιαία προμήθεια και η αναλογική κατανομή των δόσεων του πολυπόθητου εμβολίου.

Κινήθηκαν, επίσης, ώστε να χαλαρώσουν τους δημοσιονομικούς καταναγκασμούς και να απελευθερώσουν ρευστότητα για να στηριχθεί η εργασία και η παραγωγή. Ενώ σύντομα θα αρχίσουν να υλοποιούν το πιο φιλόδοξο πρόγραμμα οικονομικής ανάκαμψης στην ιστορία της ηπείρου μας.

Είναι, πιθανώς, ένα μοντέλο πρότυπο για τη διαχείριση και κάθε κοινής μελλοντικής μας πρόκλησης. Σίγουρα, πάντως, ο μόνος δρόμος για να κλείσουμε την πόρτα στον κίνδυνο της υγείας και να ανοίξουμε και πάλι τη μεγάλη πύλη της ευημερίας. ■